

Chưa ghê ban chỉ hỏi: Tào tử,
Kèo sưa vữa gầu tại bở tước,
Sầu chưa chúng gói đã chia chất,
Thăm nỗi chày tay lưỡng đặt đồ.
Kưa h nào nung xa lòng những tưởng
Ta chan chứa cách dạ bằng mơ.
Nặng ngùi cơ cớ tan thương biến
Nghĩ đến hơn ai khéo phỉnh phờ.

Trần-Ngư

Trần-thị-Ngọc

Ôi thời rồi! má phần hưởng nhan
vóc phụng loan phần rẽ, một phước
trời lo cho dễ đơm đũa phần bạc. Đ
hết bạc là kiếp mới, cho hay người
mặt nghĩa con, phủ lễ tử vi mằm mộn
lat. Hồi ôi tiếc thay! thương thay c
lành xin chớng.

Tòa đại-bình

(Tiếp-trước)

3- Vu tên Nguyễn-văn-Do, 41 tuổi ở tại làng Long-hưng (Cántho) ngày 27 Mai 1922 đánh chết tên Nguyễn-văn-Giang có tích như vậy:

Bữa đó vì việc bán dưa leo mà tên Do rầy lộn với tên Giang. Trong lúc rầy đó hai đảng cũng có uống rượu say tên Do lấy một cái gáo tre đánh trên đầu tên Giang nhiều cái rất mạnh, làm cho tên này nằm bất tỉnh, qua bữa sau thì chết. Khi quan Lược-Y mở khám thì thấy tên Giang bị đánh bể sọ nên phải chết.

Sau khi cất vắn 5 người chứng trong vụ này và lời quan Trạng-Sư báo chữa cho là say rượu mà ngộ sát, lại theo giờ tên phạm này không có án, liền giết tên này rồi đem vắn 3 năm là cho tên Nguyễn-văn-Do phạm tội ngộ sát Nguyễn-văn-Giang trong lúc say rượu.

NGÀY 29 NOVEMBRE 1922

4- Vu tên Nguyễn-văn-Cu 19 tuổi Lương-văn-Giàu 68 tuổi và Đinh-văn-Quoi 27 tuổi đánh chết tên Nguyễn-văn-Tuoi tại làng Tân-hoà (Cántho) duyên có như vậy: Ngày 3 Mai 1922 tên Cu tên Giàu và tên Quoi cả 3 đảng gây với tên Tuoi, rồi hiệp lực lại mà đánh tên Tuoi lúc đó đã nhậu trước nhà tên Ngô-văn-Thien kêu là Ngươi, thì tên Giàu rút dao ra một cái chỉ đánh ngay trên đầu tên Tuoi một cái mạnh, tên Tuoi té xuống bất tỉnh qua bữa 4 Mai tên Tuoi chết.

Sau khi cất vắn 11 người chứng và lời tên Cu có bị tiền án 3 tháng tù về tội ăn trộm, toà Ginhthor kêu án ngày 16 Juillet 1922. Còn tên Giàu và tên Quoi thì không có tiền án, Quan Trạng-Sư chỉ cho là vô tội và sát ruột, nên tên Tuoi phải chết như vậy.

Toà kêu án tên Giàu 4 năm, tên Cu 2 năm, tên Quoi 4 năm.

5- Vu tên Nguyễn-văn-Không 29 tuổi ở làng Bình-hoà (Cántho) bị cáo về tội sát nhân, có tích như vậy: Ngày 6 Aout 1922 Nguyễn-văn-Không gây lộn với vợ của là tên Mai ở làng Bình-hoà rồi vợ nó đi về làng Kiến-An. Tên Không có đi kiếm vợ nó qua lại ngày 20 Septembre 1922 nó gặp tên Mai tại Kiến-An, nó say rượu thì thấy vợ nó ở nhà, song thì đây không chịu, qua bữa 11 Septembre 1922 nó rút dao ra một cái, tên Không đâm vào một cái chết. Thì Mai quyết một chiếc vỏ tên và mũi tên chèn ngang ngực, tên Không đâm, tên Mai đâm chèn đó vào nó nhiều vết, cách chừng 15 phút thấy nó hôn mê thì tên Mai bỏ dao qua cho nó từ từ tỉnh lại và làm lấy dụng cụ tên Mai bị 5 vết răng trong bể ở má chết.

Má vắn 8 người chứng, và lời tên Không chữa của quan Trạng-sư, thì tên Không yêu cầu nên sinh việc ghen tương mà giết vợ một cách rất hung bạo, song tính lạnh lùng tên Không thủ giết được từ từ và không có bị án chết, nên tên Không án tử từ 5 năm cấm cố.

NGÀY 20 NOVEMBRE 1922

6- Vu tên Nguyễn-văn-Thôn 43 tuổi và con nó Nguyễn-văn-Viên 21 tuổi ở làng Thới-thanh-bà (Cántho) bị cáo về tội đánh chết tên Lê-văn-Công có tích như vậy: ngày 21 Octobre 1920 chừng 12 giờ trưa tên Nguyễn-văn-Thôn là tá điền của tên Thôn đến nhà của tên Công đang xin phép mà kéo lúa cây qua đất của tên Công. Tuy là cho phép song có hư hao lúa thì phải đâm cây lại cho tên Công. Khi tên Thôn nghe tên Công nói như vậy thì y thế ra chửi rầy rầy với tên Công, còn tên Viên là con của tên Thôn cũng theo theo cha nó mà đánh tên Công trong bình năm nhà thương qua đến ngày 7 Novembre 1920 thì chết bởi bị đánh 16 cơ.

Lúc đó tên Thôn kiếm cơ chửi tên Công không được, sau khi bị 12 người chứng rồi Toà làm án tên Thôn 3 năm tù và tha bổng tên Viên.

7- Vu Ngô-văn-Hay 20 tuổi bị cáo về tội đâm chết người có tích như vậy: Ngày 13 Juin 1922 một chiếc dờ đạp chèo hành khách đi từ Cántho qua Cái-nhum, lúc đi tới kinh 7 ngàn tên Ngô-văn-Hay và tên Chi là bạn đạp dờ gây lộn với nhau. Tên Hay bèn lấy dao đâm tọt dao rất mạnh nơi dạ dưới tên Chi, rồi rút ra, Chi rống hức đứng 1 bước té xỉu, cách 2 giờ sau thì chết.

Bắt tên Hay, rồi nó bị bắt tội rằng có đâm tên Chi vì bởi tên Chi chửi mắng và đạp nó, nên nó phải đâm. Sau khi hỏi 5 người chứng và xét tiền án tên Hay không có và có lời quan Trạng-sư báo chữa không tội; Toà lên án tên Hay 1 năm tù.

NGÀY 1re DECEMBRE 1922

8- Vu Dương-văn-Số 26 tuổi cựu thông ngôn toà bị cáo về tội giết chết Trần-thị-Trâm kêu là Hai-Quang là người họ-nhân của thầy duyên có như vậy: ngày 28 Mai 1922 thầy Số đi Vinhlong về lúc 4 giờ chiều không thấy Hai-Quang ở nhà, thấy bên dưới đường nghe hát cải-lương mà kiếm giấy lặc 2 người dắc nhau về nhà thì không có rồi ra chỉ cá. Khi Hai-Quang xuống nhà bếp uống nước thấy Số vọt chạy theo đâm thị Quang 4 dao vào bụng, thị này rống sủa song chạy không được té xỉu gần cửa mà chết tại đó.

Bắt thầy Số tra hỏi thì thầy chịu thiệt nơi phòng quan Trạng-sư, vì sự ghen tương nên thầy có ý giết. Cách 4 tháng trước, thầy ở Bâch-thôn thấy muốn viết tờ song không thành việc. Ngày thầy viết giấy thì thầy đi thấy con dờ của thầy trong vườn đi xuống khe hát mà kiếm cá, quan thầy có tật coi thấy Số là điển k ung chân 27 tên là quan thầy thì thầy Số có đủ trí khôn nạp phạm phạm mang thầy đi đánh đấm. Sau khi cầm vắn nam người chứng và xét lời báo chữa của quan Trạng-sư, thì toà là thấy Số phạm tội có giết người tinh thần của thầy nên Toà lên án 7 năm biệt giam phạt thầy Dương-văn-Số.

9- Vu Hà-văn-Chánh kêu là Bích 20 tuổi ở Vĩnh-lô (Bách-thôn) bị cáo về tội đâm chém Hưong-quân Trâm-minh-Hay ngày 31 Aout 1922, tên Hưong-quân là Bích đâm một cây sơm vào tay áo nó tên Hưong-quân. Tên Trâm-minh-Hay tại cửa rạp hát Vĩnh-lô (Bách-thôn) khi bắt tên Chánh, quan Trâm-minh-Hay không chịu; vì Hưong-quân Hay đã hù dọa lần nên nó có của và má rủa bèn.

Hỏi chứng cứ và xét lời báo-chữa của quan Trạng-sư, Toà lên án tên Hà-văn-Chánh kêu là Bích 6 năm biệt giam.

NGÀY 2 DECEMBRE 1922

10- Vu án cướp: Lê-văn-Lý kêu là Nguyễn-văn-Ngọc 49 tuổi, Hưong-văn-Kinh kêu là Bảy-Kinh, Võ-văn-Kinh kêu là Xá-Kinh 47 ans bị cáo về tội ăn cướp có súng sắn đánh tên Phan-văn-Thanh ở làng Vĩnh-Mỹ (Bá-liên) trong đêm 3 rạng một 4 Mars 1922 lại giả mạo là binh tuần của nhà nước sai đi.

Tổng xét đủ là tên án tên Lê-văn-Lý kêu là Nguyễn-văn-Ngọc 10 năm khổ sai. Còn 2 tên kia được tha bổng.

11- Vu Nguyễn-văn-Giàu 47 tuổi ở làng Nhơn-Ấp (Cántho) bị cáo về tội sát nhân có tích như vậy: Ngày 21 Mai 1922 lời xé qua tên Giàu và 2 người con nó là Trần-thị-Phượng và Trắc-thị-Gia rầy gia tài rồi chửi ẩu ẩu với nhau. Tên Giàu nổi xung giết dao chém tọt tên Phượng tích cá h 2 giờ đồng hồ thì chết, còn thị Phượng chạy vượt khỏi. Lúc thị Gia bị chém có bông dứa ở trong tay, thị Phú ở gần chạy lại đỡ đỡ nhà ra bị tên Giàu chém luôn một dao trên đầu rất nặng.

Bắt tên Giàu hỏi bị thiệt cố ý giết thị Gia và muốn giết luôn thị Phú nữa. Toà xét chứng cứ đủ là tên án tên Giàu 15 năm khổ sai.

Vạn-linh-tê

Thơ chứng minh của cha sở Kiến-tre Kiên-tre (Tonkin), le 7 Décembre 1922

Monsieur le Directeur,
Tôi chẳng biết lấy chỉ đến ơn ông, một cam lòng tôi lời đơn, nếu ông ưng nhậm thì in vào báo. Thật mấy tháng nay, tôi cũng mấy cha gần đây và các con chiến chúng tôi cả thảy. Nhờ Vạn-linh-Tê mà động lòng nhiều, động cứu nhiều bệnh nên lấy làm lạ lắm. Mấy năm nay trong họ tôi bé mẩn ăn tất-tưởi bởi các thứ bệnh tiếp tôi liên vo; mà từ khi gặp được thuốc ông, nhà nào cũng dùng thì các bệnh đều giảm; tôi cũng nhờ thuốc này. Cảm ơn chúa đã cho ông gặp được thuốc này mà cứu anh em khỏi các thứ bệnh.

Tôi vui lòng chỉ cho ai nấy biết mà dùng thuốc này nhứt là cho con nít và phụ nữ, thiệt là không tốn bao nhiêu, mà giúp được nhiều việc nên danh lắm. Bấy lời thơ kính, xin ông miễn chấp; và luôn dịp ông gửi thêm vài thùng nữa cùng ít trâm ve "Thiên-lý-Nhân" kéo mấy cha già hồi hoi.

Nay kính

Cure de Kiên-tre Paulus Hoà-Prêtre

Luôn dịp, xin lời cùng nhiều quý vị gửi thơ hỏi về hai thứ thuốc, song tôi không sức hồi âm cho kịp, xin tóm mấy đầu đại khái sau này:

I. "Thiên-lý-Nhân" trị các bệnh con mắt hay lắm, nhứt là kẻ có tuổi, răng dùng thì không sợ yếu hư con mắt.

II. "Vạn-linh-Tê" cũng trị bệnh loài vật là làm: mùa dịch trâu bò mới qua, theo sự tôi biết rõ-ràng, là con nào cừa bị lấy mà uống trước thì khỏi ngay; còn lập bị rồi mà cho uống thì mới con con được tám. Nhiều kẻ nói thêm thuốc không hiệu bằng. Còn con nít, nếu uống thuốc hồi ở đờ, ăn bậy mà ra, vì có dùng rồi đến làm chứng vậy.

Trần-dắc-Nghĩa

NGÀY 4 DECEMBRE 1922

12- Vu Trần-Phước 18 tuổi ở làng Vĩnh-lô (Bách-thôn) bị cáo về tội bắt trâu và đoạt tài vật tên Ngô-văn-Da.

Toà xét không đủ là tha bổng tên Trần-Phước.

13- Vu Nguyễn-văn-Chôi 36 tuổi ở làng Kiên-an Longxuyê bị cáo về tội đâm tên Lê-văn-Vũ chết trong đêm 25 Juillet 1922.

Toà lên án phạt tên Chôi 7 năm khổ sai.

14- Vu Thái-văn-Mon 39 tuổi bắt 2 đứa con nít tại làng Tân-thôn-Hưong Rachgiá mà bán, sau có ý giết 2 đứa nó đây.

Toà xét đủ là lên án phạt tên Thái-văn-Mon khổ sai chung thân.

(Vu này bốn báo có đăng nơi số trước, xin xem gốc tích vụ này trong An-hà số 253 thì rõ).

NGÀY 6 DECEMBRE 1922

15- Vu Danh-Xoi 27 tuổi, danh Núi 36 tuổi danh Núi 31 tuổi, danh Suối 31 tuổi ở làng Ấp-Lục (Rachgiá) phạm tội sát nhân.

Chứng phạm là danh Xoi bị đẩy chung 1 án khổ sai, còn mấy tên kia được tha bổng.

16- Vu Lê-văn-Thời 36 tuổi ở Mỹ-quoi Rachgiá bị cáo về tội chém chết tên Trương-văn-Si trong đêm 11 Avril 1922 lúc làng này đang lễ kỷ-yên.

Toà xét đủ là kêu án tên Lê-văn-Thời 6 năm biệt giam.

17- Vu Lâm-Hĩa 42 tuổi, Sơn-Suối 43 tuổi, Hà-Lôi 35 tuổi bị cáo về tội ăn cướp sát nhân, tại Phú-giao (Sóc-trang).

Toà xét là không đủ bằng cứ, nên nay xét trên đây đưa tha bổng ráo.

18- Vu Ly-Hiem 36 tuổi bị cáo về tội cố ý giết người ở tại làng Trường-kế (Sóc-trang).

Toà xét đủ là làm án tên Ly-Hiem 3 năm tù.

Cảm kỷ ân, hoài kỳ nghĩa

Nguyễn tôi là dân ở chốn Thôn-quê mắng hoặc lấy nghề nông vào mình không rành-rang chỉ phỏng đến chốn thị-thiền hầu nghe những đấng lợi dân ích quốc. Vì năm nay (1922) tôi có đến tại An-quán, An-hà mua báo để mỗi tuần coi mà giải muộn, cho nên tôi mới thấy trong báo An-hà số 291 đã ngày 30 Novembre 1922 có đăng mấy đấng của ông Trần-ngọc-Lân lãnh trách-nhậm thay mặt cho dân tám làng trong tổng Định-hòa, ông đứng ra xin mấy đấng cùng quan Chủ-tịch thật là hữu lý, tôi rất kính phục ông trong đấng thứ hai đó, quả là đấng lợi-dân ích quốc.

Tôi nghĩ lại năm 1895 là năm tách ra tổng Định-hòa tới nay đã ba mươi năm dư, đến ngày nay tôi thấy ông Trần-ngọc-Lân đáng mặt thay quyền cho dân chúng, còn ai mà chẳng cảm hoài ơn nghĩa, bèn chỉ lời ngạn-ngữ có nói: Trạch nhưn trí tài, là bởi đó.

Phải chỉ trong tổng Định-hòa có thêm một ông ra lãnh trách-nhậm to-tác và hết lòng vì nước vì dân, như ông Trần-ngọc-Lân thì dân trong tổng Định-hòa mới được trọn hưởng các đấng đại hữu ích cho.

Tôi xin cầu chúc cho ông nhựt viên địa-hạt Trắc-ngọc-Lân chỉ nhựt cao thăng, vinh thân huê hạ.

Nông-phu: Trần-ngọc-Biến

THỜI SU

Giá bạc

Thứ sáu, ngày 5 Janvier..	76.15
Thứ bảy, ngày 6 Janvier..	7.15
Chủ nhật, ngày 7 Janvier..	id
Thứ hai, ngày 8 Janvier..	7.55
Thứ ba, ngày 9 Janvier..	id
Thứ tư, ngày 10 Janvier..	id
Thứ năm, ngày 11 Janvier..	id

Giá lúa

Lúa chổ đến nhà máy mỗi tạ 100 kilos là:

Thứ sáu, ngày 5 Janvier..	4.74	4.85
Thứ bảy, ngày 6 Janvier..	4.74	4.85
Chủ nhật, ngày 7 Janvier..	id	
Thứ hai, ngày 8 Janvier..	id	
Thứ ba, ngày 9 Janvier..	id	
Thứ tư, ngày 10 Janvier..	id	
Thứ năm, ngày 11 Janvier..	id	

Cantho

TÈ XE MÁY

Phan-văn-Hay 17 tuổi, ngày 3 Janvier cỡi xe máy, tánh lý-lắc đạp cho mau để xe tránh người vừa khỏi, phải sải vô lễ đáng, trốn dụng rất mạnh, làm cho Hay phải nhào đầu xuống đất bị xé mặt và tét một đượng ở đầu gối rất sâu huyết ra lai-lãng.

Tự hậu, nếu không tên có ngày còn bị nhiều hơn. Mấy cha nhỏ lý-lắc đi xe máy kiểu này coi chừng rầy mà đi.

Rachgiá

TÀU CHẾ ĐUNG CÀ CHƠ

Ngày 24 Decembre 1922, tàu "Sanh-Lợi" chạy Trábang ra Rachgiá. Lúc về gần tới bị ngọn nước kinh chảy mạnh, tàu quạt lui không nổi, vì bị người coi máy lờ-đặt tác lửa sơm, nên thiếu hơi, tàu quạt lui không được, phần nước đập mạnh, ai nấy đều kinh hãi sợ nổi tàu đập vào cầu ngang mà phải chiếm đất là trên 30 mạng con người ở dưới tàu phải bị hại.

Máy thay! nhờ bỏ dơi lên người ta trên bờ xúm lại trị tiếp, tàu khỏi sa vào cầu, song dụng nhăm cầu chơ cá một cái rất mạnh vô vánh mũi mà tàu khỏi chìm người vô hại. Hừ hừ...!

GARAGE TRẦN-DẮT-NGHĨA

Cantho - (Cochinchine)

SỬA CÁC THỦ MÁY:

Xe hơi, tàu hơi, máy lửa, xe máy máy may, máy viết chữ, máy nói, tủ sắt, vắn vắn.

Công việc làm kỹ lưỡng, mau mà giá rẻ.

Có trữ bán vỏ ruột xe hơi, xe kéo và xe máy, máy may hiệu Singer và xe kéo mới.

Dầu nhớt, dầu sắn. Đồ phụ tùng xe hơi và xe máy vắn vắn.

Lãnh làm sườn nhà và bưng rào sắt.

Tại hàng có sẵn xe hơi để cho mượn đi chơi, cùng bao đi xa. Giá định nơi uôn luôn.

Lời rao

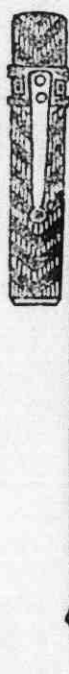
Cho có bác, anh chị rõ: Con gái tôi, tên TRẦN-TÔI-Cho kêu là Hai-Cuo, 23 tuổi nó trốn; nó nhà mà trốn đầu tôi không biết và có ai cấp của tôi 27 lượng vàng quàn áo và 100 đồng bạc, cung cả thấy là 2250 \$.

Vậy kể từ ngày 18 Octobre 1922, nếu ai cho con tôi là Thị-Cho vay tôi bạc hay là bán chịu hàng hóa chỉ cho tôi thì cứ có mà đem, tôi không biết tới, lại tôi không nhìn nó là con của tôi nữa. Bàng ai cho có vay bạc hoặc bán chịu cho nó thì không được phép đến đòi tôi là cha nó.

TRẦN-MIẾNG, kêu là chủ Més Buôn-bán Cantho-ville.

Giá rẻ !!! Giá rẻ !!!

KINH CUNG QUI-VỊ RỒ:

Bên-biên mới tiếp được một ký viết kẹp theo từ áo "Porte-plume à réservoir" à remplissage automatique, có viết bằng metal nickel đẹp lắm, không thua gì các hiệu khác.

Giá định bán rẻ, mỗi cây.... 0\$60

Ái mua nhiều về bán lại 12 cây, giá chắc là.... 6\$60

Thứ viết này không phải xấu mà bán, đúng là viết của các sư xư La-gia rồi qua, nếu giữ kỹ càng thì cũng dùng lâu được.

Ký này lại không bao nhiêu; như Qui-Vị cần dùng viết thì đến mua mau mau kẻo hết.

Xin để thơ và mendaft cho:

M. Trần-dắt-Nghĩa Quản-lý An-quán An-hà Cántho.

Lời rao

Tôi là Phạm-văn-Cử cựu Hương cả làng Phú-lương (Cántho) để lời rao cho có bác, anh chị rõ: tôi có một đứa con trai là Phạm-văn-Hào kêu là Xá-Sầu ở làng Phú-lương, ham theo đầu điên trà đình, tôi dạy bảo nó chẳng nghe, vậy xin có bác anh chị dưng cho nó vay tiền bạc chi; vì tôi cũng biết những nợ nần của nó, nhứt là giấy tờ chi nó làm cho ai mà tôi không có dư vào.

Phạm-văn-Cử

CAFE RESTAURANT

Hùng Hing

Gần nhà hội làng Tân-an

Kính cùng quý ông và quý thấy, tôi mới lập nhà hàng bán cơm tây, bán lẻ từ món (par plat) ăn món nào thì tính tiền món này, tiệm tôi nấu đồ ngon kỳ lưỡng sạch sẽ, ban ngày đồ ăn khác, ban đêm đồ ăn khác, có làm đồ thức bánh tây, hoặc có đám tiệc chỉ thì tiệm tôi cũng bao lãnh mà nấu.

Vậy quý ông và tôi thấy có đi Cántho xin đến tiệm tôi thì tôi sẵn lòng tiếp rước,

L'Imprimeur.